

Vuoden 2026 talousarviomuutokset

Kaupunginhallitus 25.05.2026 § 147
4034/02.02.00/2025

Valmistelijat / lisätiedot:

talousjohtaja Marja-Leena Martikainen, puh. 044 718 2153

taloussuunnittelupäällikkö Jaana Kuuva, puh. 044 718 2788

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

kaupunginjohtaja Soile Lahti

Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy liitteessä esitetyt talousarviomuutokset vuodelle 2026 toimielinten toimintakatteeseen sekä kaupungin talousarvion tuloslaskelma-, rahoitus- ja investointiosaan.

Muutosten kokonaisvaikutukset näkyvät liitteen tulos- ja rahoituslaskelmassa.

Päätös

Merkitään, että talousjohtaja Marja-Leena Martikainen ja taloussuunnittelupäällikkö Jaana Kuuva olivat läsnä pykälässä vastaamassa kysymyksiin klo 14.36-14.38 ja he poistuivat kysymyksiin vastaamisen jälkeen.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.

Selostus

Kaupungin vuoden 2026 talousarvion sitovuusmääräysten mukaisesti käyttötalousosassa sitova on toimielinten toimintakate. Jos toimintakatteen arvioidaan ylittyvän talousarvioon merkitystä, on muutos tuotava valtuuston käsiteltäväksi. Investoinneissa sitovia ovat hankkeiden tai hankeryhmien investointimenot ja –tulot bruttomääräisinä. Lisämäärärahatarpeet arvioidaan sitovuustasojen mukaisesti ja määrärahamuutokset talousarvioon tehdään talousarviovuoden aikana.

Lisämäärärahaesitykset on käsitelty sivistyslautakunnassa 21.4.2026, § 48, kaupunkirakennelautakunnassa 6.5.2026, § 91 ja konsernijaostossa 13.5.2026, § 60.

Vuoden 2026 alkuperäinen talousarvio on -2,5 milj. euroa alijäämäinen.

Muutokset varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen talousarvioon

Palveluverkko

Sivistyslautakunnan alaisten palveluiden vuoden 2026 alkuperäinen talousarvio sisälsi varhaiskasvatuksen osalta 880 000 euroa ja perusopetuksen osalta 564 000 euroa säästöjä palveluverkkoon.

Kaupunginvaltuusto päätti 16.2.2025 kokouksessa (4§) varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelman. Palveluverkkopäätöksen mukaisesti Muuruveden päiväkotijää palveluverkkoon ja Leväsen päiväkodin lakkautus ei ehdi vuodelle 2026, perusopetuksessa

Pitkälahden ja Syvänniemen yksiköt lakkautetaan, mutta lakkautuminen siirtyy myöhemmäksi. Koska alkuperäiseen talousarvioon asetetut tavoitteet eivät toteudu, sivistyslautakunta esittää varhaiskasvatukseen 356 000 euron ja perusopetukseen 564 000 euron lisämäärärahaa.

Kotikuntakorvaukset

Opetuksen järjestäjä on oikeutettu oppilaan kotikunnalta tulevaan kotikuntakorvaukseen, kun koulua käydään muun kuin oman kotikunnan esi- tai perusopetuksessa. Myös vailla Suomessa olevaa kotikuntaa olevien (esim. tilapäisesti maassa olevien ulkomaalaisten) kustannukset korvataan kotikuntakorvausjärjestelmän kautta. Tällöin korvaukset maksaa valtio. Kotikuntakorvausjärjestelmä on olemassa siksi, että oppilaan kotikunta saa koululaisesta tulevan valtionosuuden. Monista eri syistä koulua voi käydä muuallakin kuin kotikunnassa. Kotikuntakorvausjärjestelmä vähentää tarvetta kuntien keskinäiseen sopimiseen ja laskuttamiseen. Kotikuntakorvaus määräytyy oppilaan iän mukaan.

Kotikuntakorvaustuotoissa vuoden 2026 yksikköhinta nousi 6 %, mutta lapsimäärä pieneni 15 %, mikä aiheutti 145 000 euroa pienemmän tulokertymän. Kotikuntakorvausten menoissa suurin kasvutekijä oli yksikköhinnan 6 %:n korotus. Menopuolella lapsimäärä kasvoi 3,5 % niin että 6- vuotiaiden osuus kasvoi 38 %, 7-12 vuotiaiden määrä pieneni -5,5 % ja 13-15 vuotiaiden osuus kasvoi 13,6 %. 13-15 vuotiaiden yksikköhinta on korkein. Yksityiskoulujen oppilasmäärä kasvoi 4,8 % ja sijoitettujen lasten osuus 2,1 %.

Koska lopulliset päätökset kotikuntakorvauksen määrästä saadaan vasta talousarvion hyväksymisen jälkeen, esittää sivistyslautakunta perusopetukseen tuloarvion pienentämistä 145 000 eurolla ja menomäärärahojen kasvattamista 646 000 eurolla vuoden 2026 päätösten mukaisesti.

Sote-rakennusten siirto tytäryhtiöön

Kuopion kaupunginvaltuusto päätti 20.10.2025 § 76 perustaa osakeyhtiön, jonka toimialana on kiinteistöjen vuokraus ja hallinta. Lisäksi kaupunginvaltuusto päätti, että hyvinvointialueelle vuokratut ja vuokrattavat sosiaali- ja terveystoimen käytössä olevat rakennukset siirretään yhtiöön. Kaupunginvaltuusto valtuutti päätöksessään kaupunginhallituksen päättämään yhtiöittämisen toteuttamistavasta ja tekemään muut tarvittavat täydentävät päätökset yhtiöittämistä koskien. Yhtiöittämisvelvoite perustuu lainsäädäntöön.

Sosiaali- ja terveystoimen käytössä olevien rakennusten yhtiöittämistä varten Kuopion kaupunki perusti Kuopion Sotekiinteistöt Oy -nimisen yhtiön. Kuopion kaupunginhallitus päätti 15.12.2025 § 396 luovuttaa apporttiomaisuuden luovutuskirjassa yksilöidyt rakennukset Kuopion Sotekiinteistöt Oy:lle ja merkitä vastikkeeksi 100 kappaletta Kuopion Sotekiinteistöt Oy:n uusia osakkeita. Lisäksi kaupunginhallitus päätti, että Kuopion kaupunki myy kauppakirjassa yksilöidyt rakennukset Kuopion Sotekiinteistöt Oy:lle yhteensä 9,9 milj. euron kauppahinnalla, joka jää kokonaan velaksi.

Apporttiomaisuuden luovutus, osakkeiden merkitseminen ja kiinteistöjen myynti eivät sisällyneet Kuopion kaupungin vuoden 2026 talousarvioon. Lisäksi vuoden 2026 talousarvioon oli Kuopion Tilapalvelut taseyksikön osalta alustavasti arvioitu, että kiinteistöjä olisi siirtynyt Kuopion Sotekiinteistöt Oy:lle 20 kappaletta. Lopullisten selvitysten pohjalta kaupunginhallitus päätti, että osa kohteista jäi kuitenkin Kuopion Tilapalvelut taseyksikön taseeseen.

Yhtiöittäminen ja sen lopullinen toteutus aiheuttavat tarpeen talousarviomuutoksille. Muutoksia aiheutuu Kuopion Tilapalveluiden toimintatuloihin, toimintamenoihin, suunnitelman mukaisiin poistoihin ja satunnaisiin eriiin. Luovutettujen/myytyjen kiinteistöjen tasearvot vaikuttavat puolestaan Kuopion Tilapalveluiden investointituloihin.

Lisäksi Kuopion Sotekiinteistöt Oy:n osakkeiden merkitseminen vaikuttaa ydinkaupungin investointimenoihin ja yhtiölle annettu velka antolainasaamisten lisäyksiin, mitkä näkyvät rahoitusosan talousarviomuutoksina.

Muut muutokset Kuopion Tilapalveluiden tuloslaskelmaan

Paloasemien suunniteltu myynti vaikuttaa arvioihin Kuopion Tilapalveluiden vuoden 2026 toimintatuloista, toimintamenoista ja suunnitelman mukaisista poistoista. Ensimmäiseen osavuositarkastukseen sisältyneen ennusteen pohjalta on voitu täsmentää myös joitakin muita määrärahatarpeita, mm. lämmitykseen varattua määrärahaa voidaan pienentää.

Sote-rakennusten siirto tytäryhtiöön ja muut edellä kuvatut muutokset vaikuttavat merkittävästi Kuopion Tilapalveluiden tuloslaskelmaan ja sen tilikauden ylijäämän arvioidaan vuonna 2026 olevan yli 14 milj. euroa. Koska Kuopion Tilapalvelut on kirjanpidollinen taseyksikkö, jonka tavoitteena on nollatulos, esitetään vuoden 2026 peruspääoman korkotuoton tuottotavoitteeksi 31,355 milj. euroa. Tuottotavoite sisältää kertaluonteisesti 14,055 milj. euron korotuksen.

Tuloslaskelmaosan muutokset

Kaupungin verotuloennuste on heikentynyt. Matalasuhdanne ja työllisyyskehitys alentavat kunnallisveron kertymää. Vuosi 2026 tulee kuntien kiinteistöveron osalta olemaan historiallisen heikko. Vähäinen uudisrakentaminen ja jälleenhankinta-arvojen heikko kehitys pääasiallisina syinä heikkoon kehitykseen. Tämä lisäksi alkuvuodelle kiinteistöveroon on kohdistunut merkittävä määrä aikaisempiin verovuosiin kohdistuneita vero-oikaisuja. Nämä heikentävät omalta osaltaan kuluvan vuoden kiinteistöverokertymiä. Ainoa poikkeus verotuloennusteissa on yhteisövero, joka tulee kasvamaan sen vuoksi, että yhtiöt ovat maksaneet alkuvuodesta lisäennakoita vuoden 2025 verotusta varten. Huomattava kasvu verrattuna viime vuoden vastaavaan tilanteeseen nostaa kertymääarviota. Kokonaisuutena kuitenkin verotulojen ennakoitaan olevan 4,4 milj. euroa talousarvioon merkittyä pienemmät ja tuloarviota esitetään pienennettäväksi 313,6 milj. euroon.

Valtionosuuspäätökset osoittivat jo heti vuoden alussa, että tulot tulevat olemaan paremmat kuin talousarvioon merkitty. Valtionosuuspäätökset on käsitelty kaupunginhallituksessa 16.3.2026, § 75. Valtionosuuksien tuloarviota esitetään nostettavaksi 2,545 milj. eurolla.

Investointiosan muutokset

Valtuustoon nähden yhdyskuntarakentamisen investointien sitovia tasoja ovat elinkeinoalueet, uudet alueet, uudet väyläinvestoinnit, katu- ja tieverkon sekä siltojen saneeraus, yleisten alueiden saneeraus, liikuntapaikat ja muut investoinnit. Muutokset sitoviin tasoihin on esitetty liitteessä. Puijon alueen liikuntapaikkarakentamiseen kohdennetaan 50 000 euron määrärahalisäys sekä uutena kohteena Neulamäessä olevan urheilukentän kunnostamiseen 50 000 euron määräraha muita yhdyskuntarakentamisen hankkeita pienentämällä.

Merkittävin muutos kohdentuu uusiin alueisiin. Vanhan varikon alueelle on ollut suunnitteilla kulkuväylä ja hissi Luolalle siirtymistä varten. Hankkeelle haettiin EAKR- avustuspäätöstä, mutta hankerahoitusta ei saatu. Toteutusta viedään eteenpäin siten, että hissien suunnittelu tehdään tämän vuoden aikana. Kaupunkirakennelautakunta esittää, että hankkeen menot 0,65 milj. euroa ja hankkeeseen liittyvä rahoitusosuus 0,6 milj. euroa poistetaan investointiohjelmasta.

Konsernijaoston alaisen toiminnan investointeihin esitetään sote-rakennuksiin liittyvien luovutusten/myyntien ja tytäryhtiön osakkeiden merkitsemisen sekä paloasemiin liittyvien myyntien lisäksi seuraavia muutoksia:

Pirtin koulun kokonaiskustannuksen arvioidaan jäävän 27,0 milj. euroon. Koulun rakentamiseen kuluvalle vuodelle varattua määrärahaa esitetään pienennettäväksi 2,0 milj. euroa, 8,880 milj. euroon.

Lisäksi hallinto ja tietohallinto ovat tarkentaneet valtuustosalin kokoustekniikan uudistamisen kohdistuvia investointimenoja, kun suunnitelmat ja kustannusarviot ovat täsmentyneet. Kaupunginhallituksen alaisiin investointimenoihin esitetään 20 000 euron lisäystä tietokoneohjelmistoihin sekä 40 000 euron lisäystä koneisiin ja kalustoon.

Koko kaupungin investointinetto tässä esitettävien talousarviomuutosten jälkeen vuodelle 2026 on 51,8 milj. euroa, joka on 16,0 milj. euroa alkuperäistä talousarviota vähemmän. Keskeiset muutokset ovat sote-kiinteistöyhtiön omaisuus- ja rahoitusjärjestelyjen tuomia kirjanpidollisia eriä.

Toimivallan peruste

Hallintosäntö 71 §

Vaikutusten arviointi

Päätösten vaikutusten ennakoarviointia ei tehdä, kun kyse on asiakokonaisuudesta mistä on lainsäädännössä säädetty tai muussa kuntaa koskevassa ohjeistuksessa määrätty. (KH 21.10.2024 § 293).

Liitteet Talousarviomuutosesitykset 2026 kevät